

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinkhoz. *Isten jóvoltából a „Keresztény Magvető“ 71-ik évfolyamát indítjuk el a jelen füzettel. Igy folyóiratunk Erdélynek a legrégebb magyar nyelvű kulturmunkása. A lefolyt nagy idő alatt sok vihart kiállott, de szép sikereket is aratott. Szükség volt és szükség van rá. E. K. Tanácsunk is az egyház minden tisztviselőjére és egyházközségére nézve anyagi és szellemi támogatását erkölcsileg kötelezővé tette. Fenntartása, sőt a lehető fejlesztése becsületbeli ügyünk. Ezért nem csupán az itt-ott nagyon felszaporodott hátralékok mielőbbi rendezését, hanem újabb előfizetők bejelentését is bizalommal és testvéri szeretettel kérjük.*

Bözödi György. Örömmel értesülünk, hogy Bözödi György, fiatal írónk, akit az U. I. T. a múlt évi közgyűlésén választott tagjai sorába, a Baumgarten irodalmi díjból 1000 Pengő jutalmat kapott. A derék fiatal írónak még sok szép sikert kívánunk.

Miron Cristea pátriárka-miniszterelnök ötvenezer lelt adományozott azoknak a magyar íróknak, akik a román írók munkáinak magyarra való fordításával előmozdították a román—magyar kulturközeledést. Hir szerint a jutalomdíj szétosztásáról az „Erdélyi Helikon“ című irodalmi egyesület dönt a többi erdélyi magyar irodalmi társaság képviselőinek bevonásával.

Új doktor. *Vári Albertet*, ki a kolozsvári tudományegyetemet sikerrel végezte, 1938 december 18-án a jogtudományok doktorává avatták. A szorgalmas és törekvő ifju doktornak sok szerencsét és sikert kívánunk.

A Biblia forgalma. A britt és külföldi bibliaterjesztő társulat évi jelentése szerint az elmúlt évben a Bibliát, vagy annak részeit 11 millió 636 ezer példányban terjesztette el. Azonban vannak ezenkívül más bibliaterjesztő társaságok is, amelyek szintén sokat terjesztettek el belőle. Európában 1 millió 500 ezer bibliát adtak el, 38 ezerrel többet, mint a megelőző évben. Ázsiában a legtöbbit Kína vásárolt, hol 3 millió fogyott el egy év alatt. Ezenkívül Japán, Mandzsuria, Korea, India vásárolt tetemes mennyiséget, amely országokban több mint 3 millió fogyott el. Romániában 90.613 bibliát vásároltak, amiből 57 ezer román, 21 ezer orosz nyelvű volt. Itt az eladott magyarnyelvű bibliák száma 7191 volt. A Biblia forgalma általában emelkedést mutat. Nagyobb visszaesés Spanyolországban, Franciaországban, Belgiumban és Németországon tapasztalható. Az elmúlt évben 11 új nyelven adta ki a társulat a Bibliát vagy egyes részeit. Így jelenleg 723 nyelven van forgalomban.

Angliai hírek:

Az unitárizmus vallási és szociális programja. Sidney Spencer angol lelkész az unitárizmust nem ismerő püspökök és világiak hamis általánosítására a következőkben foglalja össze az unitárizmus vallási és szociális programját: „A szabadság joga ősi unitárius hagyomány és elutasítja a dogma megkötő tekintélyét. Az unitárizmus az igazi tekintélyt sohasem az emberek által alkotott dogmákban találta, hanem a szellemnek és a lelkiismeretnek a hangjában. Az unitárizmus mindenhol életerő, mert eszméit nemcsak a teológiában találja, hanem az ember lelki és szellemi tevékenységének egész mezején. De az unitáriusok nem elégedtek meg csupán a maguk szabadságával, amint a puritánok és katolikusok tették ezt, hanem mindig teljes hűséggel harcoltak az általános vallásszabadságért s ez volt az unitárizmus dicsősége. Ma is az unitárizmusnak, elődeink lelkétől áthatva egy átfogóbb és áthatóbb szellemiséget kell teremtenie: egy szellemnek, egy életnek, egy világosságnak a valóságát, amely áthatja mindnyájunk életét és egyesít bennünket. Ezt pedig a lélek teheti csak, amely egész lényünk központja; — az Isten érzése, mint mindeneket átható szeretet, aki az egyetlen maradandó valóság az emberi versengések és viszálykodások árjában. Ha ennek a széthúzó világnak a problémáit ennek a látomásnak a fényébe helyezzük, hamar megoldódnak, mert ez a látomás a világ haladásának egyetlen kulcsa“.

W. E. Hocking, a harvardi egyetem filozófiai professzora a Hibbert előadások keretében „Élő vallások és világhit“ címen előadássorozatot tartott Cambridgeben. Néhány figyelemreméltó megállapítása tanulságos a Keresztény Magvető olvasóközönsége előtt is. Az ázsiai vallásokat két csoportra osztotta: 1. *helyi, vagy etnikai hatást tartalmazók missziói tevékenység nélkül*: Judaizmus, Hinduizmus, Shintoizmus; 2. *missziói vallások*: Kereszténység, Izlam, Buddhizmus. Az első előadásban az ázsiai vallások jellemző vonásait öt pontban foglalja össze: 1. A különböző vallások között nincsenek éles határvonalak. Egy konfucianus lehet buddhista és shintoista. Megérthetjük ezt, hogyha arra gondolunk, hogy ugyanazt a Bibliát használjuk mi, keresztények s ugyanazt az Ó-Testamentumot a zsidók. Így a „*részleges*“ vallások „*egységet*“ képeznek. Minden vallás legértékesebb eleme ezt az egyetemességet célozza. Ezt igyekezett elérni Indiában a Buddhizmus óriási hódí-

tásaival. 2. Ázsiában nem volt szó egyház, vagy vallásközösségi tagságról, részben azért, mert az Izlam Kinában és Japánban épen úgy, mint Afrikában igen gyorsan elterjedt, másrészt pedig, hogy irányításában földi tekintélyek nem léptek fel s az Izlam, Hinduizmus és Buddhizmus is az orthodoxiától mentes maradt. 3. A vallásos típusoknak nagy változata volt, mert a vallásos nevelést nem egységesen könyvek által, vagy tanítók végezték, hanem a családok keretében. A babona egyetlen vallásnak sem jellegzetesége, hanem fejlődésének csupán egy fokozata, így volt itt is. Haszonelvű volt játszva az istenekkel, de ez volt a népi vallás egységes magja. 4. A tanok és józan ész látszólag néha ellentmondanak, pedig India vallásai az észhez és a tapasztalathoz is folyamodnak. Azonban ezáltal még nem érhető el az üdvösség, a lélek gyümölcseit állandóan kell gyarapítani. De ez még nem volt hit. Egy keleti vallást nem lehet megcáfolni. A kritikusok Allahról, mint nagyon elvont valóságról beszélnek, de a tapasztalat azt mutatja, hogy a gyakorlatban Isten épen olyan közel van, mint bármely más vallás hívőjéhez. 5. Az ázsiai vallásokon bizonyos hatásrétegződéseket fedezhetünk fel. Ujabban bizonyos hasonlóságot akarnak teremteni a különböző vallások között anélkül, hogy lényegüket érintenék. Sajnos, sokszor nem merik bevallani, hogy ők is barátai a tudománynak és a társadalmi szolgálatnak.

A második előadásban (Utak a világhit felé) a közös hit hit-tani és szociális lehetőségeit kutatja. Kénytelen megállapítani, hogy az eddigi ilyen irányú törekvések nem vezettek nagy sikerre: Kinában mindössze 1 millió róm. katolikus és 7 millió protestáns van, Indiában pedig 6 millió keresztény. Ennek az oka természetesen nem a jézusi kereszténység evangéliumán mulik, hanem a munka erőtlenségén és a kereszténység példamutatásán.

A harmadik előadásban a „Kereszténység szerepéről“ beszélt. A kereszténységnek legalább annyi hűséget kell tartalmaznia, amennyit a buddhizmus tartalmaz. Mind erősödik a törekvés, hogy a vallást vallássá tegye. A tudomány rájött a természetfölöttire. A materializmus eltűnik, a humanizmus elvész, amikor az emberi élet isteni voltáról beszélünk. Csak akkor van isteni és egyenlőség az emberben, amikor hiszünk a lélekben és annak végtelen lehetőségeiben. Mihelyt a természetfölöttit elismerjük, a humanizmus eltűnik.

A kereszténység nem volt készen arra, hogy világhit lehessen. Ehez elsősorban a szellemi egység szükséges. Jézus jelenlegi

személyét egy történelmi miszticizmus veszi körül s a kereszténység itt épen úgy tévovázik, mint a rossznak, a tulajdonnak és a tulvilágnak a kérdésében. Teljesen igaztalan volt azt mondani, hogy a kereszténység mindazt az értéket tartalmazza, amit más vallások. Az Isten jelenvalóságának az érzése sokkal nagyobb volt az Izlamban; az Izlam faji határokat hidal át, míg a Kereszténység elméletileg igen, de gyakorlatilag képtelen erre. Az Izlamban nem volt proletariátus: a hitnek egyetlen kincsét sem tiltották el senkitől s a Hinduizmusban és a Buddhizmusban is az ember értelme szabad volt, amíg a sémi vallásokban a mithológiát összezavarták a történelemmel.

Az angol kormány és a pápa között megállapodás jött létre, amely szerint William Godfrey, Nagybritánia apostoli kiküldötte megbízatást kapott a Vatikántól, hogy a jövőben, mint a pápa megbízott követe szerepeljen hazájában. A megbízatás szerint a követnek ebben a minőségben kell meglátogatnia Anglia, Skócia és Wales szemináriumait. Az új követ tagja a diplomáciai testületnek, de ezenkívül semmi diplomáciai előjogai nincsenek; megbízatása tisztán egyházi és ebben a tekintetben különbözik a pápai nunciustól, aki a pápának egyenes képviselője és jogai egyenlők a nagykövetével. Ez a megbízatás első eset a reformáció óta.

Benedek Gyula.

Esküvő. *Gyöngyössy Judith* és *Bede Emil* recsenyédi unitárius lelkész 1939 február 12-én tartották esküvőjüket Székelykeresztúron. Az ifju párnak örömet és sok boldogságot kívánunk.

Gyász hírek. *Szabó Rezsőné* szül. *Fazakas Anna* élete 46-ik, boldog házassága 25-ik évében Kolozsvárt megszünt élni. A vesztesség fájdalma annál nagyobb, mert egy többszörösen sujtott család keserűségének a poharába jött ez az újabb próbatétel és mert egy eszményi szép családi élet boldogságát zavarta meg a könnyörtelen halál, mikor elragadta a jó gyermeket az édes anya karjaiból, a hitvestársat hűségese férje, az édes anyát gyermekei, a jó testvért testvérei mellől. Áldott emléke itt marad, mert a szeretet soha el nem fogy. Nyugalma legyen csendes.

Németh Albertné szül. *lokodi Sándor Emma* élete 68-ik, boldog házassága 45-ik évében február 7-én Segesváron elhunyt. Egy nemes érzésű és fennkölt gondolkozású nő volt, aki unitárius lelkészi családból származott s egész életén végigkísérte a nemes egyszerűséggel párosult vallásos buzgóság. Mint családanyát és mint odaadó hűségese feleséget, egyaránt példányképpül lehet állítani, akiben a legszebb családi erények a társadalom szolgálatával ritka összhangban voltak. Holttestét Segesvárról Székelyudvarhelyre szállították, hol február 10-én a családi sírkertbe helyezték el. Nyugalma legyen csendes. Emléke áldotti.

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Elszámolás.

Igazolom, hogy a Keresztény Magvetőre történt fizetéseket, az illetőknek javára elszámoltam :

Pap Mózes 50+80, Gálfalvi Samu 100, Bende Béla 100, Dr. Mikó Lőrinc 100, Nagy Samu 100, Pap Mózes 47, Kisgyörgy Imre 200, Németh István 100, Dr. Gál Miklós 400, Pap Mózes 63, Kisgyörgy Imre 200, Magyarsáros 200, Alsójára 200, Torda 200, Türkössy Sámuel 200, László István Etéd 400, Székelyderzs 200, Balázs András 50, Gálfalvi György 200, Toroczkó 200, Bolár János 100 lei.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetések be-
küldését.

Cluj-Kvár, 1939 január hó 26-án.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

